

COMPETENTA

COMPETENTA si FORMELE SALE .

Notiunea de competenta

În cadrul procesului penal, fiecare dintre organele judiciare are stabilite, prin lege, limitele în care poate efectua în mod valabil, actele procesuale sau procedurale necesare într-o anumită cauză penală.

Asadar, putem defini competența ca fiind abilitarea legală dată unui organ de a îndeplini anumite acte. În literatura juridică, competența a fost definită în mod diferit.

Într-o primă accepțiune, s-a definit competența ca fiind împărțirea, delimitarea, repartizarea jurisdicției, aceasta fiind conținutul puterii judecătorești, adică puterea - îndatorirea de a judeca

Notiunea de competență a fost definită ca fiind împuternicirea (capacitatea, aptitudinea) recunoscută de lege unui anumit organ judiciar de a urmări, de a judeca și soluționa o anumită cauză penală, cu excluderea de la această activitate judiciară a celorlalte organe judiciare.

Competența a mai fost definită ca fiind capacitatea obiectivă a unui organ judiciar de a efectua valabil acte cu eficiență legală în desfășurarea procesului penal sau ca fiind sfera atribuțiilor pe care le are de îndeplinit, potrivit legii, fiecare categorie de organe judiciare în cadrul procesului penal.

Această capacitate acordată de lege unui anumit organ judiciar poate fi privită în sens pozitiv, ca un *drept* și, în același timp, o *obligatie* pentru organele judiciare de a desfășura anumite activități sau în sens negativ, ca o *limitare* numai la anumite acte procesuale sau procedurale și excludere de la efectuarea acestora, a oricărui alt organ judiciar.

Per a contrario, *necompetența* reprezintă efectuarea de către un organ judiciar a unui act procesual sau procedural pentru care era, abilitat prin lege, un alt organ judiciar.

În doctrină, s-a exprimat opinia conform căreia necompetența nu trebuie să se confunde cu excesul de putere. Astfel, excesul de putere „este faptul organului judiciar, care în limitele competenței sale, face ceea ce legea nu-i permite a face”.

Felurile competenței penale

În literatura de specialitate¹⁸⁷, s-a apreciat că funcție de anumite criterii, se disting următoarele forme fundamentale ale competenței: *competența materială*, *personală*, *teritorială* și *funcțională*.

Alți autori au exprimat opinia conform căreia formele fundamentale ale competenței sunt doar trei: *materială*, *teritorială* și *funcțională*, apreciindu-se că în mod excepțional, există și *competența personală*.

În literatura juridică s-a făcut distincția și între următoarele forme ale competenței: *ordinară*, *specială* și *extraordinară*.

Competența ordinară are în vedere cauzele date în mod obișnuit spre soluționare instanțelor judecătorești de drept comun, în timp ce competența specială se referă la derogarea de la regulile competenței ordinare (de exemplu, urmărirea modificărilor intervenite prin dispozițiile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, funcționează secțiile maritime și fluviale, în raport de natură și numărul cauzelor, doar la anumite tribunale și curți de apel).

Competența este extraordinară atunci când, ca urmare a unor împrejurări excepționale (război, stare de necesitate) judecarea unor cauze penale este dată, pe o perioadă limitată, în competența unor organe judiciare anume înființate în acest scop.

În lumina dispozițiilor constituționale, această formă de competență este nelegală, fiind interzisă înființarea de instanțe extraordinare (art. 126 alin. 5 din Constituție).

A) Competența materială (ratione materiae)

Competența materială este forma de competență prin care se stabilește capacitatea organelor judiciare de a instrumenta anumite cauze penale.

Determinarea competenței materiale în raport de *natura infracțiunii* (criteriul calitativ) are în vedere valoarea socială ocrotită prin incriminarea faptei respective.

Determinarea competenței materiale în raport de *gravitatea infracțiunii* (criteriul cantitativ) are în vedere gradul de pericol social ridicat al infracțiunii, reflectat în severitatea pedepsei prevăzute de lege.

În literatura de specialitate, s-a considerat că această determinare a competenței făcută de legiuitor, prin precizarea în lege, a infracțiunilor ce intră în atribuțiile organelor judiciare de grad diferit, constituie o determinare *abstracts* (în abstracto) sau *legală*, în timp ce determinarea efectuată de instanța care verifică dacă fapta cu care a fost sesizată intră în sfera infracțiunilor date de lege în competența sa, constituie o *determinare concretă* (în concrete) sau *judiciară*.

Codul nostru stabilește, în mod abstract, competența materială a judecătoriei, care, potrivit art. 25 C.proc.pen., judecă în prima instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe. În același sens, art. 207 C.proc.pen. prevede o competență generală pentru organele de cercetare ale poliției judiciare, care efectuează cercetarea penală pentru orice infracțiune care nu este dată, în mod obligatoriu, în competența altor organe de cercetare.

În ce privește determinarea concretă, un exemplu îl constituie dispozițiile art. 27 C.proc.pen. care enumerează, în mod expres, infracțiunile de competența tribunalului. Un alt aspect al determinării competenței materiale îl reprezintă repartizarea cauzelor pe linie verticală, în raport de natură sau gravitatea infracțiunii, între organe judiciare de aceeași categorie (civile sau militare), dar de grad ierarhic diferit.

Astfel, în cadrul instanțelor judecătorești civile și militare, competența materială stabilește care infracțiuni vor fi judecate în prima instanță de judecătoria, tribunale, tribunale specializate, curți de apel și, respectiv, de tribunalul militar, tribunalul militar teritorial, Curtea Militară de Apel.

În concluzie, organele judiciare sunt competente să instrumenteze o cauză penală, dacă fapta care face obiectul acesteia este enumerată sau nu între infracțiunile care i-au fost atribuite. Nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la competența materială este sancționată cu nulitatea absolută a actelor îndeplinite, inclusiv a hotărârii pronunțate în cauză (art. 197 alin. 2 C.proc.pen.). Această nulitate nu poate fi înlăturată în nici un mod și poate fi invocată, prin *excepția de necompetență materială*, de oricare parte, de procuror sau din oficiu, pe tot parcursul procesului penal, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești. De la regula nulității absolute a actelor îndeplinite de o instanță necompetentă după materie, există și o excepție: actele utile, din punctul de vedere al interesului judiciar, pot fi menținute de instanța competentă (art. 42 alin. 2 C.proc.pen.).

Determinarea competenței materiale în raport de *natura infracțiunii* (criteriul calitativ) are în vedere valoarea socială ocrotită prin incriminarea faptei respective.

Determinarea competenței materiale în raport de *gravitatea infracțiunii* (criteriul cantitativ) are în vedere gradul de pericol social ridicat al infracțiunii, reflectat în severitatea pedepsei prevăzute de lege.

În literatura de specialitate, s-a considerat că această determinare a competenței făcută de legiuitor, prin precizarea în lege, a infracțiunilor ce intră în atribuțiile organelor judiciare de grad diferit, constituie o determinare *abstracts* (în abstracto) sau *legală*, în timp ce determinarea efectuată de instanța care verifică dacă fapta cu care a fost sesizată intră în sfera infracțiunilor

date de lege în competența sa, constituie o *determinare concretă* (în concrete) sau *judiciară*. Codul nostru stabilește, în mod abstract, competența materială a judecătoriei, care, potrivit art. 25 C.proc.pen., judecă în prima instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe. În același sens, art. 207 C.proc.pen. prevede o competență generală pentru organele de cercetare ale poliției judiciare, care efectuează cercetarea penală pentru orice infracțiune care nu este dată, în mod obligatoriu, în competența altor organe de cercetare.

În ce privește determinarea concretă, un exemplu îl constituie dispozițiile art. 27 C.proc.pen. care enumerează, în mod expres, infracțiunile de competența tribunalului. Un alt aspect al determinării competenței materiale îl reprezintă repartizarea cauzelor pe linii verticale, în raport de natură sau gravitatea infracțiunii, între organe judiciare de aceeași categorie (civile sau militare), dar de grad ierarhic diferit. Astfel, în cadrul instanțelor judecătorești civile și militare, competența materială stabilește care infracțiuni vor fi judecate în prima instanță de judecătoria, tribunale, tribunale specializate, curți de apel și, respectiv, de tribunalul militar, tribunalul militar teritorial, Curtea Militară de Apel.

În concluzie, organele judiciare sunt competente să instrumenteze o cauză penală, dacă fapta care face obiectul acesteia este enumerată sau nu între infracțiunile care i-au fost atribuite.

Nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la competența materială este sancționată cu nulitatea absolută a actelor îndeplinite, inclusiv a hotărârii pronunțate în cauză (art. 197 alin. 2 C.proc.pen.).

Această nulitate nu poate fi înlăturată în nici un mod și poate fi invocată, prin *exceptia de necompetență materială*, de oricare parte, de procuror sau din oficiu, pe tot parcursul procesului penal, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești.

De la regula nulității absolute a actelor îndeplinite de o instanță necompetentă după materie, există și o excepție: actele utile, din punctul de vedere al interesului judiciar, pot fi menținute de instanța competentă¹⁹⁴ (art. 42 alin. 2 C.proc.pen.).

B) Competența teritorială

Competența teritorială este dată de repartizarea cauzelor penale în raport de criteriul teritorial, între organe judiciare având aceeași competență materială.

În determinarea acestei competențe se au în vedere mai multe criterii, cum ar fi: locul săvârșirii infracțiunii, locul unde a fost prins făptuitorul, locul unde locuiește făptuitorul, locul unde locuiește persoana vătămată, dar și circumscripția teritorială în care organele judiciare își exercită atribuțiile. Sub acest aspect, dispozițiile Legii nr. 304/2004 reglementează circumscripțiile teritoriale corespunzătoare fiecărei instanțe.

Astfel: Judecătoria funcționează în fiecare orăș și în municipiul București, tribunalele tribunalele specializate funcționează în fiecare județ și în municipiul București. cu sediul în localitatea de reședință a județului. În circumscripția ^ecarji tribunal sunt cuprinse toate judecătoriile din județ sau, după caz din București. Curtea de apel își exercită competența într-o circumscripție care cuprinde mai multe tribunale și tribunale specializate. În prezent există 15 curți de apel în toată țara.

Înalta Curte de Casație, Curtea Militară de Apel și Tribunalul militar teritorial au o competență teritorială la nivel național, circumscripția lor teritorială cuprinzând teritoriul țării.

O reglementare specială există referitor la competența teritorială a secțiilor maritime și fluviale care funcționează pe lângă judecătoriile și tribunalele din Constanța și Galați. Astfel, secțiile maritime și fluviale din Constanța soluționează cauzele penale privind regimul navigației săvârșite în raza județelor Constanța și Tulcea, marea teritorială și Dunărea până la mila marină 64 inclusiv, iar cele din Galați au competența pentru celelalte județe și Dunărea de la mila 64 în amonte până la km 1075.

În ce privește competența teritorială a parchetelor, în Legea nr. 304/2004 se prevede că acestea funcționează pe lângă instanțele de judecată astfel că, din punct de vedere teritorial, competența unui parchet este aceeași ca a instanței pe lângă care funcționează. Competența teritorială se determină diferit pentru *infracțiunile savarsite în țară și infracțiuni savarsite în străinătate*.

• Pentru **infracțiunile savarsite în țară**, art. 30 alin. 1 C.proc.pen. stabilește următoarele criterii pentru determinarea competenței teritoriale:

- a) locul unde a fost savarsită infracțiunea
- b) locul unde a fost prins făptuitorul;
- c) locul unde locuiește făptuitorul;
- d) locul unde locuiește persoana vătămată.

Legiuitorul a instituit această ordine de preferință din rațiuni de ordin organizatoric, dar și pentru o mai bună desfășurare a procesului penal. Astfel, locul savarsirii infracțiunii oferă organelor judiciare posibilitatea de a acționa în condiții de rapiditate și eficiență la locul unde pot fi descoperite și strânse majoritatea mijloacelor de probă. O altă justificare a priorității acestui criteriu este aceea că în acest loc fapta a avut un maximum de rezonanță socială, și deci, judecata își produce cu maximă eficacitate efectele sale preventive și educative.

Prin Jocul savarsirii infracțiunii" se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte, ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia (art. 30 alin. 4 C.proc.pen.).

Al doilea criteriu prevăzut în art. 30 alin. 1 lit. b C.proc.pen., *locul unde a fost prins făptuitorul*, se justifică prin necesitatea de ordin practic ca primele măsuri privind persoana făptuitorului și elementele de probă ce s-ar putea găsi asupra acestuia să fie luate imediat de către organele judiciare de la locul prinderii¹⁹⁸.

Trebuie făcută însă distincția cu situația în care locul unde a fost prins făptuitorul nu are nici o relevanță juridică în ce privește determinarea competenței teritoriale, cum este prinderea făptuitorului într-un anumit loc, în vederea arestării sau executării unui mandat de aducere, el fiind prins având calitatea de învinuit sau inculpat.

Locul unde locuiește făptuitorul are în vedere locul unde o persoană locuiește efectiv, la data începerii urmăririi penale. Acest criteriu se justifică prin posibilitatea lămuririi cauzei sub toate aspectele, asigurându-se mai ușor și prezentarea lui în fața organelor judiciare.

Ultimul criteriu se justifică prin înlesnirea exercitării de către persoana vătămată a dreptului de a face plângere și a participării la lucrările organelor judiciare, mai ales în cazul infracțiunilor pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Funcție de aceste criterii sus-menționate, competența teritorială va fi determinată astfel:

- dacă a fost sesizat un singur organ judiciar, în a cărui circumscripție teritorială este cuprins vreunul din locurile prevăzute în art. 30 alin. 1 C.proc.pen., acesta va fi competent să rezolve cauza;
- dacă au fost sesizate mai multe organe judiciare, competența se stabilește în funcție de momentul sesizării organelor judiciare (art. 45 C.proc.pen.). Astfel, dacă au fost sesizate simultan, mai multe organe judiciare, operează așa-numita *preferință legală*, prioritatea stabilindu-se în ordinea enumerării criteriilor art. 30 alin. 1 C.proc.pen. Dacă mai multe organe judiciare au fost sesizate în momente diferite, operează o *preferință cronologică*, competența revenind organului care a fost mai întâi sesizat;
- dacă nici unul din locurile indicate în art. 30 alin. 1 C.pr.pen. nu este cunoscut, competența va reveni organului care a fost mai întâi sesizat.

Judecarea cauzei revine instanței în a cărei circumscripție s-a efectuat urmărirea penală.

Cand urmarirea penala se efectueaza de catre Parchetul de pe langa Inalta Curte de Casatie si Justitie sau de catre parchetele de pe langa curtile de ape! ori de pe langa tribunale sau de catre un organ de cercetare central ori judetean, procurorul, prin rechizitoriu, stabileste careia dintre instantele prevazute în alin. 1 îi revine competenta de a judeca, tinand seama ca, în raport cu împrejurările cauzei, sa fie asigurata buna desfasurare a procesului penal.

• **Pentru infractiunile savarsite în strainatate**, si care intra sub inci-denta legii penale romane,²⁰² Codul nostru a adoptat *sistemul competentei* unitare. spre deosebire de sistemul competentei teritoriale p/ura/e prevazut in art. 30 C.proc.pen.

In conformitate cu acest sistem, competenta va reveni unui anumit organ judiciar, dupa cum urmeaza:

- instantelor civile sau militare In a caror circumscriptie își are domiciliul sau locuieste faptuitorul; daca faptuitorul nu are domiciliul sau nu locuieste în Romania, iar fapta este de competenta judecatoriei, competenta revine Judecatoriei Sectorului 2; în celelalte cazuri (cand fapta nu este de competenta judecatoriei) competenta apartine instantei competente dupa materie si calitatea persoanei, din municipiul Bucuresti, afara de cazul cand prin lege se dispune altfel;

- daca infractiunea a fost savarsita pe o nava, în afara teritoriului tarii, competenta revine instantei în a carei circumscriptie se afla primul port roman în care ancoreaza nava, afara de cazul în care prin lege se dispune altfel;

daca infractiunea a fost savarsita pe o aeronava, competenta apartine instantei în a carei circumscriptie se afla primul loc de aterizare pe teritoriul roman;

daca nava nu ancoreaza într-un port roman sau daca aeronava nu aterizeaza pe teritoriul roman, competenta este cea prevazuta în a r . - ai art. 31 C.proc.pen., afara de cazul în care prin lege se dispune altfel!

Incalcarea aspozitlilor referitoare la competenta teritoriala se sanctioneaza cu nulitatea reactiva. Exceptia de necompetenta teritoriala poate fi invocata numai pana la citirea actiunii de sesizare în fata primei instante de judecata.

C) Competenta personala

Aceasta competenta este determinata de unele *calitati* pe care le pot avea *faptuitorul* în momentu! savarsirii infractiunii.

Asa cum s-a afirmat, pe buna dreptate, in literatura de specialitate, competenta dupa calitatea persoanei reprezinta o derogare de la principiul egalitatii in fata legii, conform caruia instantele judeca sfera de infractiuni ce le este data in competenta lor materials, indiferent de calitatea personala a faptuitorilor.

Pentru anumite ratiuni însa, ce tin de buna infaptuire a justitiei, competenta poate fi determinata de *calitatea persoanei* care a savarsit infractiunea. Calitatile care atrag competenta dupa calitatea persoanei pot fi: militar, magistrat, notar public, deputat, senator etc.

In principiu. pentru determinarea competentei personale se are în vedere calitatea faptuitorului *din momentul savarsirii infractiunii*, iar nu din momentul începerii urmaririi penale, a! punerii în miscare a actiunii penale sau al sesizarii instantei.

De aici rezulta doua consecinte :

- dobandirea calitatii dupa savarsirea infractiunii nu determine schimbarea competentei; instanta competenta dupa calitatea faptuitorului la data sesizarii cu judecarea cauzei, ramane competenta sa judece chiar daca acesta, dupa savarsirea infractiunii, a pierdut calitatea initiala (care determinase competenta). be la aceasta regula sunt admise doua exceptii:

a) cand fapta nu are legatura cu atributiile de serviciu ale faptuitorului (m acest caz singura ratiune ramasa pentru justificarea competentei personale - calitatea faptuitorului - își pierde din important^);

b) cand in cauza nu s-a pronuntat o hotarare în prima instanta. Aceasta exceptie se explica prin faptul ca nesocotirea unei hotarari pronuntate in cauza ar aduce nu numai o atingere a prestigiului justitiei, dar si o perturbare in mersul acesteia.

Calitatea persoanei pe care o evalueaza instanta de judecata atunci cand stabileste competenta in raport de calitatea persoanei (cum este calitatea faptuitorului de functionar, militar etc. la data savarsirii faptei) are in vedere specificul atributiilor pe care ie exercita faptuitorul, in raport cu aiâlte persoane. Aceste atributii pot fi exercitate intr-o institutie cu un anumit caracter, sau în alta cu un specific modificat. Modificarea acestor atributii duce la schimbarea calitatii persoanei, in raport cu noile atributii pe care le exercita. Cu alte cuvinte, calitatea persoanei în momentul savarsirii faptei, ca si criteriu in raport de care se stabileste competenta, depinde in mod direct de atributiile pe care le are si le exercita in ace! Moment persoana.

Modificarea statutului institutiei din care face parte persoana respectiva, atrage numai în mod indirect schimbarea statutului personal al fiecarui functionar din cadrul institutiei (aceasta devine, de pilda, dintr-o persoana care exercita atributii intr-o institutie miiitara, o persoana care exercita aceleasi atributii intr-o institutie civila, cum a fost cazul politistului care, în urma adoptarii Legii nr. 360/24 august 2002, si-a schimbat statutul, din militar in functionar civil, ramanand, inasa, cu aceleasi atributii).

In concluzie, modificarea statutului unei institutii atata timp cat persoana din cadrul ei continue sa-si exercite aceleasi atributii, nu poate fi considerate drept o schimbare a calitatii persoanei si, ca atare, nu se poate sustine ca ar fi operante prevederile art. 40 C.pr.pen. In asemenea situatii, sunt aplicabile regulile generate, potrivit carora, legea de procedura este de imediata aplicare, asa cum a decis instanta suprema atunci cand a avut de solutionat cauze in care au fost antamate asemenea schimbari.

Nesocotirea dispozitiilor relative ia competenta personala atrage sanctiunea nulitatii absolute. Drept armare, nu poate fi înlaturata in nici un mod, poate fi invocata în orice stadiu al procesului, fiind luata in considerare si din oficiu.

D) Competenta functionala (ratione officii)

Competenta functionala este cunoscuta in doctrina, dar si in jurisprudenta, S sub denumirea de competent.a dupa atributiile organului judiciar. Aceasta denumire expiica continutul acestei forme de competenta care este determinate de atrbjiie functionaie pe care un anumit organ de urmarire penala sau o instanta ce jjdecata le are de indepiinit in cursul procesului penal.

De piida. pentm infractiunea de omor, sunt competente *dupa materie* atat organele de urmarre penala (procurorii), cat si instantele de judecata, in prima instanta și m ca ie de atac.

Fiecare organ si fiecare instanta indeplineste inasa un anumit segmen: ae atributii procesuale, distincte. Acest segment sau fascicol distinct de atributii cons:ituie continutului **competentei functionale**.

Continutul competentei functionaie proprie fiecarui organ este prevazut in dispozitiile Codului de procedura penala. care a adoptat, ca si in alte legislatii, un sistem mixt, potrivit caruia aceeasi atributie este încredintata mai multor instante (de exemplu, tribunalele, curtile de apel si Inalta Curte de Casatie si Justitie judeca in prima instanta).

Exista, înasa, si situatii în care o anumita activitate este data exclusiv In competenta unui organ judiciar (de exemplu, competenta de a solutiona cereriie de stramutare sau recursul în interesul legii apartine numai fnaltei Curti de Casatie) sau in care o instanta are o singura atributie (judecatoria poate judeca numai în prima instanta).

2. Competenta instantelor judecatoresti in Romania

A) Competenta instantelor penale civile a)

Competenta judecatoriei (art. 25 C.proc.pen.)

Din punct de vedere al competentei functionale, judecatoria are o competenta exclusiva, judecand numai în prima instanta.

Potrivit art. 25 alin. 1 C.proc.pen., judecatoria judeca în prima instanta toate infractiunile, cu exceptia celor date prin lege în competenta alter instante. Rezulta, asadar, ca judecatoria are o competenta materiala generala, determinata de

natura si gravitatea infractiunilor, si nu de calitatea faptuitorului {Art. 25 alin. 2 C.proc.pen. prevede ca judecatoria solutioneaza si alte cazuri j

anume prevazute de lege. J Prin Decretul nr. 203 /1974 s-a stabilit si o competenta speciala a judecatoriilor din Constanta si Galati, în cadrul carora au fost înfiintate sectii maritime si fluviale, care judeca în prima instanta dupa materie, dar si dupa calitatea persoanei, urmatoarele infractiuni:

a) infractiunile contra sigurantei navigatiei pe apa, contra discipline si ordinii la bord si alte infractiuni în legatura cu activitatea marinei civile prevazute în Decretul nr. 443/1972 privind navigatia civila;

b) infractiunile împotriva protectiei muncii, infractiunile de serviciu sau în legatura cu serviciul prevazute de Codul penal, savarsite de personalul marinei civile, cu exceptia infractiunii prevazute de art. 252 C. pen. (neglijenta în pastrarea secretului de stat);

c) infractiunile contra patrimoniului prevazute în Codul penal referitoare la bunurile aflate în administrarea sau folosinta unitatilor marinei civile, ori încredintate acestora pentru expeditie, transport sau pastrare, savarsite de personalul marinei civile;

d) infractiunile contra patrimoniului prevazute în Codul penal referitoare la bunuri aflate în administrarea sau folosinta unitatilor marinei civile, în cazul în care fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol nave, utilaje portuare, instalatii de încarcare, descarcare si manipulare a marfurilor în port sau a creat o stare de pericol pentru siguranta navigatiei, ori a avut ca urmare o tulburare în activitatea de transport maritima sau fluviala.

b) Competenta tribunalului (art. 27 C.proc.pen.)²¹⁰

Potrivit art. 27 C.proc.pen., tribunalul judeca în prima instanta, în apel si în recurs si solutioneaza conflictele de competenta ivite între judecatoriile din circumscriptia sa, precum si alte cazuri anume prevazute de lege.

În prima instanta, tribunalul judeca urmatoarele infractiuni:

- infractiunile prevazute de Codul penal în art. 174-177, 179, art. 189 alin. 3, art. 190, art. 197 alin. 3, art. 209 alin. 3 si 4, art. 211 alin. 2, 21 si 3, art. 212, art.

215 alin. 5, art. 215¹ alin. 2, art. 252, 254, 255, 257, 266-270, 273-276 cand s-a produs o catastrofa de cale ferata, art. 279¹, 298, 312 si 317, precum si

infractiunea de contrabanda, daca a avut ca obiect arme, munitii sau materii explozive ori radioactive;

- infractiunile savarsite cu intentie, care au avut ca urmare moartea unei persoane;

- infractiunile privind siguranta nationala a Romaniei prevazute în legi speciale;

- infractiunea de spalare a banilor, precum si infractiunile privind traficul si consumul ilicit de droguri;

- infractiunea de bancruta frauduloasa, daca fapta priveste sistemul bancar;

- alte infractiuni date prin lege în competenta sa.

Ca instant, a de apel, tribunalul judeca apelurile împotriva hotararilor penale pronuntate de judecatorii în prima instanta, cu exceptia celor privind infractiunile mentionate în art. 279 alin. 2 lit. a C.proc.pen.

Ca instanta de recurs, tribunalul judeca recursurile împotriva hotararilor penale

pronuntate de judecatorii, în cazul infractiunilor mentionate în art. 279 alin. 2 lit. a C.proc.pen., precum si în alte cazuri anume prevazute de lege.

Sectiile maritime si fluviale judeca si ca instante de recurs, recursurile impotriva hotararilor pronuntate în prima instanta de sectiile maritime si fluviale ale judecatoriilor din Constanta si Galati.

c) Competenta tribunalelor specializate

În organizarea judiciara a sistemului judiciar romanesc, au intervenit prin Legea nr. 304/2004 modificari fundamentale, prin care s-a realizat compatibilizarea sistemului judiciar cu cel din statele Uniunii Europene.

Una dintre aceste modificari se refera la introducerea tribunalelor specializate pe materii.

În ceea ce priveste procesul penal, potrivit art. 35 lit.a din legea sus-mentionata, au fost înfiintate tribunalele pentru minori si familie, în cadrul carora în materie penala, acestea vor avea competenta sa judece, infractiunile savarsite de minori sau asupra minorilor (art. 41 alin. 2 din aceeași lege).

Trebuie remarcata superioritatea unei asemenea reglementari, care va însemna o profesionalizare si o specializare a unor judecatori, care vor functiona în cadrul acestor instante si, pe cale de consecinta, se va realiza o mai buna înfaptuire a justitiei în materia delincventei juvenile.

d) Competenta Curtii de Apel (art. 281 C.proc.pen.)

Potrivit art. 281 C.proc.pen., Curtea de Apel judeca în prima instanta, în apel si în recurs. De asemenea, solutioneaza conflictele de competenta ivite între tribunale sau între judecatorii si tribunale din circumscriptia sa ori între judecatorii din circumscriptia unor tribunale diferite aflate în circumscriptia Curtii, precum si alte cazuri anume prevazute de lege.

Totodata, potrivit art. 281 C.pr.pen., Curtea de apel solutioneaza cererile prin care s-a solicitat extradarea sau transferul persoanei condamnate în strainatate.

Curtea de Apel judeca, *in prima instanta*, dupa materie si dupa calitatea persoanei, urmatoarele infractiuni:

- a) infractiuni prevazute de Codul penal în art. 155-173 și 356-361;
- b) infractiuni savarsite de judecatorii de la judecatorii si tribunale, de procurorii de la parchetele de pe langa aceste instante, precum si de notarii publici;
- c) infractiuni savarsite de judecatorii, procurorii si controlorii financiari ai camerelor de conturi judetene, precum si de controlorii financiari de la Curtea de Conturi;
- d) alte infractiuni date prin lege în competenta sa²¹¹.

Ca *instanta de apel*, Curtea de apel judeca apelurile împotriva hotararilor penale pronuntate în prima instanta de tribunale.

Ca *instanta de recurs*, Curtea de apel judeca recursurile împotriva hotararilor penale pronuntate de tribunale în apel, precum si în alte cazuri anume prevazute de lege. Potrivit art. 33 alin. 3 din Legea nr. 304/2004, în cadrul curtilor de apel au fost înfiintate si functioneaza, tot ca o noutate, sectii specializate pe materii, printre care si sectia pentru cauze cu minori si familie, iar, în raport de necesitati, sectii maritime si fluviale ori pentru alte materii.

B) Competenta instantelor penale militare a) Competenta tribunalului militar (art. 26 C.proc.pen.)

Sub aspectul competentei functionale, tribunalul militar judeca numai în prima instanta.

Potrivit art. 26 C.proc.pen., tribunalul militar este competent dupa materie, dar si dupa calitatea persoanei pentru urmatoarele infractiuni:

a) infractiunile prevazute în art. 331-352²¹³ din Codul penal, precum si alte infractiuni savarsite în legatura cu îndatoririle de serviciu, comise de militari pana la gradul de colonel inclusiv, cu exceptia celor date în competenta altor instante;

b) infractiuni prevazute de Codul penal în art. 348-354, savarsite de civili. Totodata, tribunalul militar judeca si solutioneaza si alte cauze anume prevazute de lege (art. 26 pet. 2 C.proc.pen.).

b) Competenta tribunalului militar teritorial (art. 28 C.proc.pen.)²¹⁴

Din punct de vedere al competentei functionale, tribunalul militar teritorial judeca în prima instanta. în apel, în recurs si solutioneaza conflictele de competenta ivite între tribunalele militare din circumscriptia sa, precum si alte cazuri anume prevazute de lege.

Potrivit art. 28 pet. 1 C.proc.pen., tribunalul militar teritorial judeca în *prima instanta* urmatoarele infractiuni: a) infractiunile mentionate în art. 27 pet. 1 lit. a-e C.proc.pen., savarsite în legatura cu îndatoririle de serviciu, de la militari pana la gradul de colonel inclusiv;

D) alte infractiuni date prin lege în competenta sa.

Ca *instanta de apel*, tribunalul militar teritorial judeca apelurile împotriva hotararilor pronuntate în prima instanta de tribunalele militare, cu exceptia infractiunilor mentionate în art. 279 alin. 2 lit. a C.proc.pen. si a infractiunilor contra ordinii si discipline militare sanctionate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani. Ca *instanta de recurs*, judeca recursurile: împotriva hotararilor pronuntate de tribunalele militare în cazul infractiunilor mentionate în art. 279 alin. 2 lit. a C.proc.pen. si al infractiunilor contra ordinii si discipline militare, sanctionate de lege cu pedeapsa închisorii de cel mult 2

ani; în alte cazuri anume prevazute de lege împotriva sentintelor si încheierilor pronuntate de tribunalele militare, pentru care legea prevede numai calea de atac a recursului.

În prima instanta, Curtea Militara de Apel judeca urmatoarele infractiuni:

- infractiunile prevazute de Codul penal în art. 155-173 si art. 356-361, savarsite de militari;

- infractiunile savarsite de judecatorii tribunalelor militare si ai tribunalelor militare teritoriale, precum si de procurorii militari de la parchetele militare de pe ianga aceste instante;

- alte infractiuni date prin lege în competenta sa.

Ca instanta de apel, judeca apelurile împotriva hotararilor pronuntate în prima instanta de tribunalele militare teritoriale.

Ca instanta de recurs, judeca recursurile împotriva hotararilor pronuntate de tribunalele militare teritoriale în apel, precum si în alte cazuri anume prevazute de lege.

C) Competenta Inaltei Curti de Casatie si Justitie

Inalta Curte de Casatie si Justitie judeca, sub aspectul competentei functionale, în prima instanta, în recurs si recursurile în interesul legii. Totodata, solutioneaza:

- conflicte de competenta în cazurile în care este instanta superioara comuna

- cazurile în care cursul justitiei este intrerupt;

- cererile de stramutare; alte cazuri anume prevazute de lege.

În *prima instanta*, Inalta Curte de Casatie si Justitie are o competenta personala, pentru urmatoarele infractiuni:

a) infractiunile savarsite de senatori si deputati;

b) infractiunile savarsite de membrii Guvernului;

c) infractiunile savarsite de judecatorii Curtii Constitutionale, de membrii, judecatorii si procurorii Curtii de Conturi, de Presedintele Consiliului Legislativ si de Avocatul Poporului;

d) infractiunile savarsite de maresali, amirali, generali si chestori;

e) infractiunile savarsite de sefi cultelor religioase organizate în conditiile legii si de ceilalti membri ai Inaltului Cler, care au cel putin rangul de arhieru sau echivalent al acestuia;

- f) infractiunile savarsite de judecatorii si magistratii asistenti de la inalta Curte de Casatie si Justitie, de judecatorii de la curtile de apel si Curtea Militara de Apel, precum si de procurorii de la parchetele de pe langa aceste instante si de procurorii Parchetului National Anticoruptie;
- g) alte cauze date prin lege in competenta sa.

Ca instanta de recurs, judeca:

- a) recursurile impotriva hotararilor penale pronuntate, in prima instanta, de curtile de apel si de Curtea Militara de Apel;
- b) recursurile impotriva hotararilor penale pronuntate, ca instante de apel, de curtile de apel si de Curtea Militara de Apel;
- c) recursurile impotriva hotararilor penale pronuntate, in prima instanta, de sectia penala a Inaltei Curti de Casatie si Justitie, precum si alte cazuri prevazute de lege.

In cadrul Inaltei Curti de Casatie si Justitie, functioneaza completul de noua judecatori si sectiile unite, care au si competenta in materie penala.

Completul de noua judecatori solutioneaza recursurile si cererile in cauzele judecate in prima instanta de sectia penala a Inaltei Curti de Casatie si Justitie (art. 22 din Legea nr. 304/2004).

Sectiile Unite, in materie penala are urmatoarea competenta rezultata din economia prevederilor art. 23 din Legea nr. 304/2004: judeca recursurile in interesul legii, in materie penala; - solutioneaza sesizarile privind schimbarea jurisprudentei Inaltei Curti de Casatie si Justitie, in materie penala, dupa procedura prevazuta in art. 24 din aceeași lege.